

Onderwerp Samenwonen op proef en ontwikkelingen kostendelersnorm		
Nummer	2021/872726	Datum college 21 december 2021
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.	
Programma/beleidsveld	3.2 Inkomen	
Afdeling	WI	
Auteur	M.M. de Vlieger	
Telefoonnummer	023-5114516	
Email	mdevlieger@haarlem.nl	
Bestemd voor:	Het college stuurt deze raadsinformatiebrief ter kennisname naar de commissie Samenleving	
Bijlagen	N.v.t.	
<p>Op 28 oktober 2021 hebben PvdA en Trots Haarlem tijdens het vragenuur vragen gesteld naar aanleiding van berichtgeving over een pilot in Tilburg om samenwonen op proef mogelijk te maken voor inwoners in de bijstand. Daarnaast heeft Trots Haarlem gevraagd of jongvolwassenen van 21+ bij hun ouders zouden mogen blijven wonen zonder financiële gevolgen vanwege de kostendelersnorm. Met deze RIB wordt ingegaan op de punten en wordt een update gegeven naar aanleiding van het regeerakkoord gepubliceerd op 15 december 2021.</p> <p><u>Pilot Samenwonen op Proef</u></p> <p>De gemeente Tilburg is per september 2021 de pilot Samenwonen op Proef gestart. Uitkeringsgerechtigden die voldoen aan bepaalde voorwaarden mogen voor een proefperiode van maximaal 6 maanden samenwonen zonder dat dit gevolgen heeft voor het recht op of de hoogte van de bijstandsuitkering. Hierbij wordt de eigen woning en BRP registratie aangehouden. Uitgangspunt in Tilburg is onder andere dat mensen nu de stap naar samenwonen vaak niet durven te zetten omdat ze bang zijn voor de gevolgen voor hun uitkering. Daarnaast wil Tilburg met de pilot het aantal fraudeonderzoeken naar samenwoning verminderen.</p> <p><u>Werkwijze in Haarlem</u></p> <p>De gemeente Haarlem werkt grotendeels al volgens de aanpak Samenwonen op Proef. Niet in de vorm van een pilot, maar structureel. Deze werkwijze wordt enerzijds gehanteerd door het bieden van individueel maatwerk waardoor de stap naar samenwoning makkelijker wordt. Anderzijds wordt vanuit de beleidsvisie 'handhaven met zorg' gericht preventie uitgevoerd, door te voorkomen dat mensen bewust of onbewust gegevens niet of te laat doorgeven. Dit is een wezenlijk andere insteek dan het handhavingsbeleid van veel andere gemeenten.</p> <p>Bij de beoordeling van het recht op en de hoogte van bijstand wordt niet gesproken van samenwonen maar van het hebben van een gezamenlijke huishouding. Samenwonen hoeft namelijk niet per definitie te betekenen dat er sprake is van een gezamenlijke huishouding. Daarnaast wordt er bij een gezamenlijke huishouding naar meer aspecten gekeken dan alleen het samenwonen. Artikel 3, lid 3 van de Participatiewet stelt namelijk dat 'van een gezamenlijke huishouding sprake is indien twee personen hun hoofdverblijf in</p>		

dezelfde woning hebben en zij blijf geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins.'

Dit betekent dat het voornamelijk verblijven in een andere woning niet per definitie een gezamenlijke huishouding is. Duidelijk is wel dat het onderzoek naar een eventuele gezamenlijke huishouding zich op meerdere aspecten richt en dat maatwerk daarbij onontkoombaar is. Dat is al jaren de praktijk, ook in de gemeente Haarlem. Ook uitkeringsgerechtigden in Haarlem kunnen ondanks de inzet op maatwerk en preventie, het lastig vinden om de wens tot proef-samenwonen met hun klantmanager te bespreken. Mogelijk is het voor inwoners op dit moment onvoldoende duidelijk wat de mogelijkheden voor samenwoning zijn en de eventuele gevolgen voor hun uitkering.

De huidige werkwijze in Haarlem zal in stand worden gehouden en versterkt. Hierbij is reeds sprake van maatwerk waarbij het gedeeltelijke verblijf bij een partner niet per definitie hoeft te leiden tot wijziging van de uitkering. De toename van beschikbare woningen is een mogelijk bijkomend voordeel als mensen door de aanpak meer ruimte voelen om de stap naar samenwoning te zetten.

Onderstaande acties worden uitgevoerd:

1. de huidige werkwijze waarbij er altijd sprake is van maatwerk en waar nodig de omgekeerde toets wordt toegepast, wordt gecontinueerd. Dit betekent dat inwoners hun wens tot proef-samenwonen kunnen bespreken met hun klantmanager en dat gezamenlijk afspraken gemaakt worden over de invulling en de duur daarvan.
2. in de communicatie vanuit de gemeente wordt de mogelijkheid explicieter gecommuniceerd. Bijvoorbeeld in de informatie op de website, tijdens de periodieke gesprekken met de klant en bij de aanvraag om een uitkering.
3. uitkeringsgerechtigden worden gewezen op de mogelijkheid van een budgetgesprek, waarbij uitgelegd wordt wat het in de breedste zin voor gevolgen heeft als iemand definitief gaat samenwonen. Dit kan bestaande onzekerheden wegnemen en eventuele financiële problemen in de toekomst voorkomen.
4. gedurende een periode van een half jaar, ingaande per 1 februari 2022, wordt bijgehouden hoeveel mensen gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid van het proef-samenwonen en wat de ervaringen zijn. De raad zal geïnformeerd worden over de bevindingen.

Aandachtspunten

- Belangrijk blijft om aan te geven dat het gaat om het tijdelijk en deels samenwonen, waarbij de eigen woning en inschrijving wordt aangehouden. Niet zoals in de media gesteld is 'het volledig intrekken' bij elkaar. Dit zou namelijk gevolgen hebben voor de inschrijfplicht zoals opgenomen in de Basisregistratie Personen (BRP) en daarmee samenhangend het eventuele recht op toeslagen.
- Het maatwerk is in beginsel niet van toepassing op de situaties zoals gesteld in artikel 3, lid 4 van de Participatiewet, omdat er vanuit de Wet wordt gesteld dat in deze situaties een gezamenlijke huishouding aanwezig wordt geacht. Deze personen worden ook in Tilburg buiten de pilot gehouden. Het gaat daarbij om mensen:
 - die met elkaar gehuwd zijn geweest of in de periode van twee jaar voorafgaande aan de aanvraag van bijstand voor de verlening van bijstand als gehuwden zijn aangemerkt;
 - uit wiens relatie een kind is geboren of erkenning heeft plaatsgevonden van een kind van de een door de ander;
 - die zich wederzijds verplicht hebben tot een bijdrage aan de huishouding krachtens een geldend

- samenlevingscontract; of
- die op grond van een registratie worden aangemerkt als een gezamenlijke huishouding die naar aard en strekking overeenkomt met de gezamenlijke huishouding, bedoeld in het derde lid.

Wijziging kostendelersnorm

In enkele mediaberichten is de suggestie gewekt dat de gemeente Tilburg en een aantal andere gemeenten ook een pilot met betrekking tot afschaffing van de kostendelersnorm uitvoert. Dat is niet het geval. Door de betreffende gemeenten is aangegeven dat zij vooralsnog geen juridische mogelijkheden voor een pilot zien en enkel individueel maatwerk toepassen. Dit is gelijk met de werkwijze van de gemeente Haarlem: wanneer de situatie daar aanleiding toe geeft, wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om maatwerk toe te passen; het recht op en de hoogte van de bijstand te individualiseren.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, waaronder Haarlem, heeft eerder aangegeven dat gemeenten voorstander zijn van het afschaffen van de kostendelersnorm tot 27 jaar. In het regeerakkoord, gepubliceerd op 15 december, wordt het voornemen aangekondigd om de kostendelersnorm te wijzigen, zodat inwonende jongvolwassenen tot 27 jaar niet langer meetellen als kostendeler voor de uitkering van huisgenoten. Hiervoor wordt een wetswijziging ingediend bij het parlement. De verhoging van de leeftijdsgrens is voorzien met ingang per 1 januari 2023. Het college zal de ontwikkelingen nauwlettend volgen.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,

de burgemeester,